

Referat fra møte i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling (FRHDP)

Dato: 2.desember 2025 kl 10.00-15.00

Sted: Udir, møterom 4

Medlem	Varamedlem	Deltar i møtet
Arbeidstakersiden		
Malin Lunde Andersen, LO Fellesforbundet	Ola Svensson, LO Creo	Malin Lunde Andersen
Halvard Leirvik, LO Fagforbundet	Kristine Omlid, LO Fagforbundet	Halvard Leirvik
Simen Skrøvseth Tranulis, YS Kulturforbundet	Einar Hanisch, YS Delta	
Alexander Günther, LO Fagforbundet	Kjersti Eckhoff, LO Fagforbundet	
Asle Bakken, LO Styrke	Frode Østby, LO Styrke	
Arbeidsgiversiden		
Egil Sundet, NHO Norsk industri	Bjørn-Gunnar Eliassen, NHO Norsk industri	
Solveig Grinder, NHO Service og handel	Linda Vist, NHO Service og handel	Solveig Grinder
Natasha Bjørnset Reksten, Virke		
Skoleeier		
Jørn Olav Bekkelund, KS	Marianne Alfson, KS	Jørn Olav Bekkelund
Jan Kristian Vestjord, KS	Anders Hønes Antonsen, KS	Jan Kristian Vestjord
Lærerorganisasjon		
Tor Marius Torgersen, Utdanningsforbundet	Marianne Monsrud, Utdanningsforbundet	Tor Marius Torgersen
Torill Gaarder, Utdanningsforbundet	Astrid Sund, Utdanningsforbundet	Torill Gaarder
Bjørn Arne Nordahl, LO Skolenes landsforbund	Christina Evelyn Jahr, LO Skolenes landsforbund	Bjørn Arne Nordahl
Elevrepresentasjon		
Sofie Gismevik Andersen		
Andre organisasjoner		
Gry-Kristina Fors Spein, Sámiid Doudji	Inga Maybritt Bongo, Sámiid Duodji	Gry-Kristina Fors Spein
Observatører		
Kjetil Storeheier Norheim, Norsk Håndverksinstitutt	Einar Stamnes, Norsk Håndverkinstitutt	Kjetil Storeheier Norheim

Aase Hogfeldt-Esskevik, Riksantikvaren		Aase Hogfeldt-Esskevik
Anne Lise Fløttum, Kulturdirektoratet	Olga Wisniewska, Kulturdirektoratet	Anne Lise Fløttum
Utdanningsdirektoratet		
Jorunn T. Leegaard		Jorunn T. Leegaard

Sak 1-3-25: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjent.

Sak 2-3-25: Europass fagbeskrivelser, kvalitetssikring av fagbetegnelser/yrkestitler

Utdanningsdirektoratet har hatt en gjennomgang av de engelske fag- og yrkesbetegnelsene. I noen tilfeller finner vi uoverensstemmelser mellom fagbetegnelsen og yrkesbetegnelsen. Dette vil vi nå harmonisere. Noen av de nye fagene har ikke engelsk oversettelse. Her har vi foreslått både fagbetegnelse og yrkesbetegnelse. Fag- og yrkesbetegnelsene skal gjenspeile innholdet i læreplaner for fag.

FRHDP har sjekket med fagmiljøer, og sett hen til fagtermer som bl a brukes i Unesco-arbeid.

Vedtak

FRHDP anbefaler Udir å bruke følgende begreper;

Norsk fagbetegnelse	Eng fagbetegnelse	Eng yrkesbetegnelse
Bunadtilvirkerfaget	<i>Traditional costume making</i>	<i>Traditional costume maker</i>
Blyglasshåndverkerfaget	<i>Stain glass making</i>	<i>Stain glass maker</i>
Keramikerfaget	<i>Ceramics</i>	<i>Ceramicist</i>

Sak 3-3-25: Spørreundersøkelse i regi av Nasjonalt senter for yrkesfag

Innledning til saken fra AU FRHDP

Nasjonalt senter har sendt en spørreundersøkelse til alle de faglige rådene, se lenger ned i saken. AU foreslår at rådet benytter muligheten som ligger i spørreundersøkelsen til å løfte fram noen særtrekk og særlige utfordringer for utdanningsprogrammet HDP som det nasjonale senteret for yrkesfag bør ha innsikt i, og bevissthet om i sitt arbeid. Det handler om utdanningenes særlige rolle i å videreføre tradisjonshåndverksfag, og fagenes rolle for å sikre både immateriell kulturarv og kulturarv. Samfunnet har behov for utdanningene og kompetansen de viderefører, selv om det for mange av lærefagene ikke handler om et stort antall fagarbeidere årlig. Fylkeskommunenes ansvar for å sikre utdanningstilbud i disse utdanningene er viktig, slik av både ungdom og voksne får muligheter til å utdanne seg til tradisjonshåndverkere.

De faglige rådene inviteres til å gi innspill direkte til Nasjonalt senter for yrkesfag (NSY) om hvilke problemstillinger og temaer vi bør prioritere i vår FoU-innsats og i mobilisering av nye samarbeid som vil styrke yrkesfagene. Formålet med undersøkelsen er å sikre god relevans og innretning i NSYs aktiviteter allerede i etableringsfasen. NSY skal arbeide aktivt med forskning, utvikling og innovasjon og skal fungere som en koblingsboks for samarbeid mellom ulike aktører innenfor yrkesfagene både nasjonalt og internasjonalt. (Oppdrag nr. 2025-06 Etablering av et nasjonalt senter for yrkesfag i tildelingsbrevet til Utdanningsdirektoratet for 2025 [her](#))

Spørreundersøkelsen er digital (Questback) med 8 spørsmål, og det er NSY som mottar og behandler svarene. Undersøkelsen omhandler tematisk innretning på NSYs prosjekter og aktiviteter tilknyttet forskning, utvikling og innovasjon. Undersøkelsen omhandler også hvilke aktører NSY bør være i kontakt med i arbeidet fremover.

FRHDP gikk gjennom og ga svar på spørsmålene i møtet, se vedlagte utfylte spørreskjema.

Vedtak

FRHDP besvarer undersøkelsen med svarene som drøftet i møtet og lagt inn i dokumentet vedlagt. Frist ca en uke etter rådsmøtet.

Sak 4-3-25: Tilrettelegging av skriftlig sentralt gitt eksamen for yrkesfag etter vg3-nivå

Kunnskapsdepartementet har i oppdragsbrev 2025-14 gitt Udir i oppdrag om å komme med forslag til endringer i eksamensordningen for å tilrettelegge eksamen bedre for kandidatgruppen. Departementet mener det er nødvendig å gjøre dagens eksamen før fag- og svenneprøven mer fleksibel og tilpasset kandidatenes situasjon. Oppdraget gjelder for kandidatene som tar 3103-eksamen og ikke følger et normalt opplæringsløp. Dette innebærer blant annet [praksiskandidater](#), kandidater som har gjennomført [modulstrukturert opplæring](#) og fagbrev på jobb. Utdanningsdirektoratet ønsker ikke å senke kravet til kandidatens kompetanse, da det er viktig at vi også framover skal være trygge på at fagarbeidere med fag- og svennebrev tilfredsstiller bransjens krav og behov for kompetanse. Tilretteleggingen dreier seg derfor om å tilrettelegge for at kandidaten skal få vist sin reelle fagkompetanse.

Udir la i presentasjon i møtet vekt på utfordringsbilder, og ulikheter mellom yrkesfaglige utdanningsprogram. FRHDP drøftet spørsmålene og framhever følgende;

1. Hva anser dere som formålet med sentralt gitt skriftlig eksamen innen 3103-kodene?

- *Formålet er å ha en kvalitetssikring av kandidater, for å få vurdert at de er kvalifiserte til å gå opp til den praktiske fag- svenneprøven. Denne kvalitetssikringen ligger i opplæringsløpet kandidater som følger det ordinære løp.*

2. Kjenner faglig råd seg igjen i utfordringene knyttet til digitale ferdigheter, språkferdigheter, lese-skrivevansker og taust kunnskap? Har dere andre kommentarer knyttet til disse utfordringene?

- *Rådet kjenner seg igjen i utfordringene. Det kan være store variasjoner i grunnleggende ferdigheter hos dyktige håndverkere. Samtidig er kravene til*

fagarbeidere ikke blitt mindre, snarere tvert om. Krav til dokumentasjon, digitale ferdigheter er økt. Språk og muntlige ferdigheter er viktig for yrkesutøvelse.

3. Hvilke andre utfordringer, knyttet til sentralt gitt skriftlig eksamen, ser dere for denne kandidatgruppen (praktiske, faglige osv.)?

- *Ved endringer i eksamensform må fortsatt kvalitet ivaretas. Det er store variasjoner mellom utdanningsprogram, og det bør kunne hensyntas i utredninger av alternative tiltak. Det bør være et mål at alle som skal ta en fag- svenneprøve settes i stand til å ha tilstrekkelig grunnleggende ferdigheter.*
- *HDP med få kandidater og med håndverksfag, bør være et utdanningsprogram hvor det kan tilpasses med mer muntlig-skriftlig og praktisk eksamen.*

4. Hva tenker dere kan være konsekvensen dersom vi ikke iverksetter noen tiltak i forbindelse med skriftlig sentralt gitt eksamen?

- *En risiko er at dyktige håndverkere ikke får mulighet til å gå opp til fag-svenneprøve.*

Vedtak

FRHDP sender svar innen 8.1.26 og besvarer spørsmålene utfra drøfting og innspillene i møtet.

Sak 5-3-25 Julemøte 12.desember – innlegg fra FRHDP

SRY inviterer til julemøte 12.desember mellom SRY, AU i de faglige rådene og kunnskapsministeren. I år det FRHDP, FRFBIE, FRRM som er invitert til å holde et kort innlegg på ca 10 minutter om viktige saker fra rådets arbeid, bransje og utdanningsfeltet.

Leder gikk gjennom hovedpunkter for presentasjonen som er drøftet med AU. Mange av temaene er de samme som blir spilt inn fra FRHDP til spørreundersøkelsen til NSY. Innlegget bygger videre på presentasjonen som ble forberedt til julemøtet i 2024, som ble avlyst.

Vedtak

AU tar innspillene fra møtet med i presentasjon som leder holder fra FRHDP.

Sak 6-3-25 Struktursak: utredning av forslag om kryssløp fra vg 1 HDP til vg 2 treteknikk BA

Udir presenterte utredning av forslag om kryssløp fra vg 1 hdp til vg 2 treteknikk ba, foreslått av Rogaland fylkeskommune med støtte fra bransjeorganisasjoner. Udir presenterte ulike

Vedtak

FRHDP går imot en samling av trefag fra flere utdanningsprogram. FRHDP går imot å etablere et kryssløp fra HDP vg 1 til vg2 treteknikk BA. Et kryssløp vil kunne få store

konsekvenser for HDP som et sårbart utdanningsprogram. En regional utfordring kan ikke legge føringer for en nasjonal struktur.

Sak 7-3-25 Struktursak: forslag om tekstilreparasjon – etablering arbeidsgruppe

Utredet gikk kort gjennom utredningen av forslaget om et eget tekstilreparasjonfag i en 2+2 modell i HDP. På grunnlag av utredningen anbefaler Udir å følge utviklingen i piloter og bransje, og vurderer hvordan et framtidig yrkesfaglig tilbud kan møte behov. Udir vil nedsette en arbeidsgruppe som ivaretar ulike aktører i bransjen, og som får i oppdrag å;

- identifisere kompetansebehov i bransjen i dag og på litt sikt framover
- utfra kompetansebehov skissere sluttkompetanse for et yrkesfaglig utdanningstilbud
- utfra skissert sluttkompetanse vurdere plassering i tilbudsstrukturen og innretning på et eventuelt yrkesfaglig utdanningstilbud (eget lærefag eller fordypning)

Vedtak;

FRHDP ønsker framdriftsplan for arbeidet.

Forslag fra representanter (ikke forespurt) fra rådsmøtet er Malin Lunde Andersen, Opplæringskontoret for små håndverksfag og FRHDP, Magnhild Runde, Norges husflidslag/NHO, Noomi Gaup, Ristiinás, Charlotte Fische, Manufacture Oslo, Merethe Taule, vg skole Oslo.

Evt flere forslag til representanter spilles inn til Udir innen jul.

Orienteringssaker

Sak 8-3-25: Modulstrukturert opplæring – gjennomgang av ordninger og erfaringer så langt

Modulstrukturert opplæring er ett av flere tiltak i fullføringsreformen som skal bidra til at flere voksne kan ta fag- eller svenneprøven, og at norsk arbeidsliv får dekket sitt behov for kvalifisert arbeidskraft. Udir har som oppdrag å utvikle læreplaner og vurderingsordninger, utvide med flere lærefag og støtte implementeringen av modulstrukturert opplæring. Udir orienterte om status for implementeringen av modulstrukturert opplæring.

Ved spørsmål: thea.bru@udir.no eller eirik.bertelsen@udir.no

Vedtak;

Saken tatt til orientering.

Sak 9 -3-25 Strategi for Kulturdirektoratets arbeid med 2003-konvensjonen – immateriell kulturarv, orientering om høring

Kulturdirektoratet er i gang med utviklingen av en strategi for direktoratets arbeid for immateriell kulturarv, 2003-konvensjonen.

Kulturdirektoratet ga en kort orientering om arbeidet i rådsmøtet, og om muligheten til å sende inn høringssvar fra rådet når strategien sendes på høring i januar. Saken følges opp på rådsmøtet i februar. [Lenke til presentasjon her.](#)

Vedtak;

Saken tatt til orientering.

Sak 10 -3-25 Andre orienteringer

- [Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2025–2029 | udir.no](#)

I henhold til vedtak i SRY og Udir videreføres mandatet for forrige oppnevningsperiode, med noen få justeringer. Det skal være en gjennomgang Mandat og retningslinjer i løpet av oppnevningsperioden.

- Statistikk for voksne i videregående opplæring
[Voksne i grunnopplæringen 2025 | udir.no](#)
[Søkere til videregående opplæring for voksne – utdanningsprogram | udir.no](#)
- Webinar om statistikk for de faglige rådene
– planlegges 21.januar, invitasjon kommer.

Vedtak;

Sakene tatt til orientering.

Sak 11-3-25: Eventuelt

Brev fra faggruppe

FRHDP har fått en henvendelse fra fagnettverk for HDP i regionen Østfold, Buskerud, Akershus og Oslo. Det er stor bekymring for sviktende rekruttering til fagene i regionen. Nettverket ønsker at faglig råd med sine medlemmer tar initiativ til å utvikle en reklamefilm eller kampanje som framsnakker fagene og betydningen av fagene for samfunnet.

Fra diskusjonen;

HDP omfatter mange ulike fag, materiell må markedsføre helheten i programmet og synliggjøre muligheter. Det er utviklet materiell som kan brukes i markedsføring, viktig at slikt er godt kjent. Som eksempler ble det vist til film som er utviklet av Pareto om urmakerfaget, og info om små fag fra Gyldendal. NHI har også materiell. Det kan være midler for utvikling, f eks knyttet til Håndverkstrategien og evt i organisasjoner i rådet.

Vedtak

Rådet setter saken opp i nytt møte.

Behov for fagpersoner til eksamensnemd for vg 3 glassliperfaget

Udir ønsker forslag til fagpersoner til eksamensnemd for utvikling av eksamensoppgaver (3103 eksamen) i det nylig etablerte vg 3 lærefag glassliperfaget ([Læreplan i glassliperfaget \(GSF03-01\)](#) | [udir.no](#)).

Forslag til fagpersoner fra FRHDP i rådsmøtet; Asle Bakke, Hadeland og FRHDP, Bjørn Stude, Magnor, Kari Mølsted, Lillehammer. |

Oppmøte i rådsmøte

Rådet tok opp at det er et stort frafall til rådsmøtene så langt i ny periode. Det er viktig at faste medlemmer som må melde forfall kontakter sin vara. Det er viktig for rådet at alle organisasjonene er til stede og gir sine vurderinger til sakene som rådet behandler.

Vedlegg:

Spørreskjema NSY november 2025 fra FRHDP

Spørreundersøkelse i regi av Nasjonalt senter for yrkesfag

Tematisk innretning på forskning og utvikling

NSY skal arbeide aktivt med forskning, utvikling og innovasjon, og vi ønsker de faglige rådernes innspill om hvilke kunnskapshull eller utfordringer vi bør gripe fatt i, på kort og lang sikt.

1. Hvilke temaer eller problemstillinger bør NSY prioritere i sitt forsknings- og utviklingsarbeid?

Kort sikt:

- *Tilgang på oppdatert og relevant utstyr i skolene for å sikre kvalitet i opplæringen. Tradisjonshåndverkene. Riksantikvaren. Bygningsvern. Håndverksstrategien. HDP-fagene har ikke store bransjer/sektorer «i ryggen», slik mange av andre fag/yrkesfaglige utdanningsprogram har.*
- *Kompetanseutvikling for yrkesfaglærere, spesielt innen nye materialer, teknologier og bærekraftige produksjonsmetoder.*
- *Tiltak for å øke attraktiviteten til håndverksfagene blant ungdom. Rekruttering til tradisjonshåndverksfag krevende, særlig av ungdom. De fleste som fag-svennebrev må starte egen virksomhet. Mangler kartlegging på hvem som sitter på kompetanse rundt omkring i ulike deler av landet og fra ulike yrker/fag. Mangler også en god oversikt over hva som er arbeidskrafts- og kompetansebehovet for tradisjonshåndverksfag – gitt f.eks. iverksetting av prosjekter finansiert av Kirkebevaringsfondet, men også innen andre fag.*

Lang sikt:

- *Forskning på hvordan digitalisering og automatisering påvirker håndverksfagene og hvilke kompetanser som blir kritiske.*
- *Utvikling av modeller for samarbeid mellom videregående opplæring, fagskoler og næringsliv for å sikre helhetlige utdanningsløp.*
- *Bærekraft og sirkulær økonomi i håndverksproduksjon.*

Aktører og arenaer tilknyttet utdanningsprogrammet

Vi vil også spørre andre aktuelle interessenter om å få innspill om hva slags behov og forventninger de har til NSY, som f.eks. næringsklynger, kompetansemiljøer og relevante offentlige aktører tilknyttet deres fagområde.

2. Hvilke arenaer er de viktigste møteplassene innen deres fagområde, der NSY bør delta?

- Yrkesfagkonferanser som Yrkesfagkonferansen, Design og håndverk-dager, Kulturminnedager og utdanningsmesser.
- Bransjemesser som Tre og teknikk-messer, SkoleNM, og relevante håndverksfestivaler.
- Regionale nettverk for fagopplæring og kompetanseutvikling.
- Løfte håndverket, NHI
- Riksantikvarens konferanser
- Viktig at NSY engasjerer seg på dette utdanningsprogrammet fordi arbeidslivet omfatter mange små virksomheter/ikke store bransjeforeninger

3. Hvilke aktører innen deres bransje / sektor er det viktig at NSY henter innspill fra / etablerer dialog med?

Gi oss gjerne navn på konkrete ressurspersoner vi bør kontakte.

- Bransjeorganisasjoner so Kulturvernforbundet, Norges husflidslag (Norske håndverksbedrifters forening?)
- Kompetansemiljøer: Faglig råd HDP, Fylkeskommuner/ videregående skoler, Samarbeidsorgan, Fagskoler med design og håndverk, UH sektoren
- Næringsklynger: Lokale håndverksnettverk.
- Ressurspersoner: Ledende faglærere, nemder, kunnskapsbærere innen håndverk og design.
- NHI, RA, KA; Fortidsminneforening, Sparebankstiftelser,
- Fylkeskommuner ved ulike ansvarsområder; kompetanse og kulturminnevern
- Se også Bærekraftsmeldingen for ressursmiljøer
- NSY få tilgang til «Lenge leve tradisjonshåndverket» (2016) + de andre utredningene fra de andre FR

NSYs rolle som nasjonal koblingsboks – samarbeid og innovasjon for å øke kvalitet og løse utfordringer innen yrkesfagene

For å styrke yrkesfagenes kvalitet og posisjon, skal NSY ta rollen som nasjonal koblingsboks mellom berørte parter og aktører tilknyttet fag- og yrkesopplæring.

Vi ønsker derfor rådernes innspill på hvilket mulighetsrom og hvilke utfordringsområder som krever nye eller styrkede former for samarbeid og hvor NSY kan tilrettelegge for samhandling og synergier – både innen enkelte og på tvers av forskjellige fagområder. Eksempler på utfordringsområder kan være mangel på fagarbeidere, yrkesfagenes attraktivitet eller noe av det rådene har synliggjort i utviklingsredegjørelsene; f.eks. utfordringer tilknyttet utstyrssituasjonen i videregående skoler, dimensjonering av tilbud, kompetanseutvikling for yrkesfaglærere og grensesnittet mellom yrkesfag (vgo) og høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole).

NSY kan også legge til rette for oppskalering og spredning av resultater fra gode prosjekter som har testet og funnet nye løsninger på utfordringene.

4. Basert på deres innsikt, beskriv hvilke hovedutfordringer NSY bør gripe fatt i og legge til rette for et styrket samarbeid:

Fint om dere kan prioritere og velge ut de viktigste utfordringene (maks 3) sett fra rådets ståsted.

- *Mangel på fagarbeidere og rekruttering til håndverksfagene, tydeliggjøring kobling dimensjonering og læreplaner/mangel på læreplaner. Økonomi for lærebedrifter.*
- *Utstyrssituasjonen i skolene – behov for moderne og bransjerelevant teknologi.*
- *Kompetanseheving for lærere og instruktører.*
- *Bedre kobling mellom VGO og fagskole/høyere yrkesfaglig utdanning.*

5. Hvilke eksisterende regionale utviklingsprosjekter mener dere NSY bør lære av og se på muligheten for å skalere nasjonalt?

- *Regionale samarbeid mellom skole og bedrift for utplassering og praksisnær opplæring.*

Avslutningsvis

6. Hvordan kan NSY skape verdi for det arbeidet dere gjør i de faglige rådene?

- *Tilrettelegge for kunnskapsdeling og spredning av gode praksiser.*
- *Bidra med analyser og statistikk om rekruttering og kompetansebehov.*

7. Andre kommentarer og innspill

- *Hva slags rolle og ansvar skal NSY ha? Utvikling av et senter må bygge på samspill med aktører som fylkeskommuner – så det blir gevinster og ikke parallelle arbeid/prosesser.*
- *Viktig at NSY har en tydelig rolle, og som samordnet med øvrige aktører på kompetanseområdet.*

Om besvarelsen

8. I hvilken grad har rådet vært samstemte om innspillene som er gitt i denne undersøkelsen?

Avkrysning på skala:

«I svært stor grad – i stor grad – i noen grad – i liten grad – ikke i det hele tatt».